

ringa är icke i dem antalet af vetenskapliga termer, hvilka kunde försvåra deras meddelande på Finska? Men i samma Skolor meddelas äfven undervisning i geometri, i allmän geografi, i allmän och fäderneslandets historie, i Svenska och Finska språkens grammatik. Här hafva vi ju en fullständig kurs för en folkskolelärare, om man blott inskränker studium af geometrien och härmed i stället förenar någon liten undervisning i planimetri och stereometri. Äfven för den gosse af Finska föräldrar, som afser kursen i Högre Elementarskolan, skulle denna förberedande undervisning på Finska göra en sådan kurs möjlig.

10 Med geografi och allmän historia kunde ju begynnas först efter inhemtad kunskap i Svensk grammatik, och undervisning i dessa ämnen meddelas på Svenska. Ja vi tro, att det ingalunda vore nyttigt att vid undervisningen Finskan skulle begagnas för alla ämnen. Hvarje lärjunge borde under sin skoltid inhemta någon kunskap i Svenskan. Ty han skall eljest, då han inskränker sig till anförda lärokurs, utgången från Skolan sakna möjlighet att föröka sitt lilla kunskapsförråd.

Vi afbryta här, emedan saken i sig sjelf är så enkel, och i vår tanke fördelarne af en lärokurs, i andan af den här föreslagna, så i ögonen fallande. Vi upprepa blott, att det vore gagneligare, det de till Högre Elementarskolan intagne alumner förstodo en enkel Svensk mening, än att de lära sig några blad Latinsk grammatik och några propositioner hos Euklides, en lexa, som, emedan omständigheterna göra af nöden en dygd, ofta är så mekaniskt inlärd, att lärjungen icke förstår hvar för sig de flesta i lexan förekommande ord, mycket mindre kan fatta innehållet af någon mening. Och likväl, huru svårt är det icke att tillbakavisa en sådan, hvilken derigenom äfven skulle förvisas från all litterär bildning. Han har väl i all händelse ringa utsigt att hinna den.

20 Han vågar också på kunskapens träd mera än någon annan. Men möjligheter gifvas, och den, som finner sig i den ställning att afgöra, får så godt han kan trösta sitt samvete med den hårda nödvändigheten.

30

86 INTELLIGENSBLADET.

Litteraturblad till Saima 4. IV 1844

Denna litterära Upsala Tidning, af hvilken vi nu sett elfva nummer, ådagalägger helt och hållet den syftning vi med ledning af dess första nummer förutsatte och i en föregående artikel (Saima N:o 8) antydt.

40 Artiklar rörande den spekulativa dogmatiken, dess förhållande till kyrkan och Teologiens studium i Sverige samt recensioner öfver åtskilliga vittra produkter, hållna i en sträng estetisk anda, utgöra Tidningens förnämsta innehåll. Mot den hittills sedvanliga teologiska kritiken i Frey, hvilken bestått i citationer ur symbola, och mot det lösa pratet i vitterhet polemiserar bladet skarpt. Denna skärpa, öfver hvilken man redan höjt ängsliga klagomål, och hvilken man bestraffat med vederbörliga anathemer, skall väl tiden mildra. Den är ett nödvändigt ondt vid hvarje företag med lif och anda och har ännu

50 aldrig saknats, då sådana nya åsigheter i vetenskap och skön konst framträdt, hvilka verkligen kunna hoppas på en framtid. I sin mon bevisar den värma för sak. Att denna finnes hos Intelligensbladets redaktion, derom vittnar redan dess uppträdande i ofvanangifna syftning. Ty dertill fordras i den pedantiskt hopskrumpna teologien ett i sanning icke ringa mod.

Bladets förnämsta artiklar, utom de i första numret påbörjade, hafva följande titlar: »Vetenskapen och Kyrkan,» »Nordiska Mythologien,» »Bibeln och kyrkan,» alla tillika afseende nya, utkomna skrifter, längre artiklar med anledning af Sue's »Mystères de Paris», Scribe's skriftställaresskap, angående »Irlands folkpoësi» och »Musikens vetenskap. Dessutom finnas recensioner öfver nyare Svenska vitterhetsalster, öfver Fru Knorrings »Torpare» och »Förhoppningar,» öfver kalendrarne »Nordstjernan» och »Vinterblommor», korrtta anmälanden af utländska vetenskapliga och vittra skrifter samt litterära notiser.

Läsaren finner, att detta innehåll är både rikt och omvexlande. De hufvudsakligen ledande artiklarne angå också frågor, hvilka säkert tillhöra tidens vigtigaste. Med fullkomlig öfvertygelse om bladets gagnelighet för tiden, kunna vi derföre hos våra läsare rekommendera detsamma.

Då troligen bladet ännu icke är spridt i Finland, låna vi ur detsamma följande notiser:

»Berlin: Under sistl. December månad utkom härstädes 1-sta häftet af en ny månadskrift, kallad: »Zeitschrift für Geschichtswissenschaft, unter Mitwirkung der HH. Böcky, J. und V. Grimm, Peitz und Ranke, herausgegeben von Adolph Schmidt, Priv. Docent d. Geschichte an der Universität zu Berlin.» Vid detta företag fäster man stora förhoppningar. Det lär icke, såsom så många andra liknande företag, stadna vid att endast blifva ett magasin, öppet för alla möjliga historiska ämnen, utan skall enligt utgifvarens förord fastmer och hufvudsakligen komma att framställa det inre, organiska sammanhang, som förenar Forntid och Nutid med hvarandra, samt att i detta vetenskapligen uppvisa den grund, på hvilken Framtiden hvilar.» Vi tillägge: Säkert skulle mångensstädes äfven i Finland några män förmå förena sig om prenumeration på en Tidskrift som denna, om man blott komme sig dertill. Tyvärr är äfven vår bokhandel i det skick, att från hufvudstaden aflägsset boende hafva svårt att verkställa requisitioner, emedan så osäkert är, när och huru böckerna komma dem tillhanda. Dock kan god håg öfvervinna äfven det värsta. De båda från Göttingen förvisade bröderna Grimms och Rankes namn äro en borgen, att Tidskriften säkert blir den mest värderika i sitt slag uti Tyskland. Dess plan lofvar äfven ett intresse för andra än vetenskapsmannen. Monne den väl skall finna en väg till någon för Forntid, Nutid och Framtid intresserad i Finland?

Ett nytt »Leben Jesu, eine pragmatische Geschichtsdarstellung von Werner Hahn,» hvilket Intelligensbladet tror vara det 20-de i Tyskland utgifna sedan Strauss uppträdande, nämne vi, emedan detta bevisar huru stark den rörelse ännu är, som i Tyskland väckts af sednaste årens teologiska och filosofiska litteratur.

Följande nya Fransyska Romaner anmälas:

»Sylvandre» af A. Dumas; »La recherche de l'inconnu» af A. Delavergne, en författare, som i en föregående roman »La duchesse de Mazarin» väckt uppseende; »Chateau de Pinon» af Grefvinnan Dash, hvilken pseudonym redan genom flera skrifter, äfven kritiska, vunnit anseende och säges dölja en författarinna, la Comtesse de Cinq-Mars; »Milla & Marie», ett arbete per Comp. af tvenne unga män, Jules Sandeau och Arsene Houssaye, hvilka äfven skola gjort sig ett namn, samt »Souvenirs d'un enfant du peuple» af den sistnämnda.

Huru skriftställeriet i Paris lönar sig, kan man sluta deraf, att Thiers för manuskriptet till »Konsulatets och Kejsarrikets Historia» erhållit ett honorarium af 500 000 Francs samt dertill en småsak af 20 000 Fr.

för nedlagd omkostnad vid anskaffandet af materialer till arbetet, samt att Eugène Sue för en roman om »Den eviga Juden», hvilken införes i Tidningen la Presse feuilleton, erhåller 100 000 Francs. Säg nu, att snillet och talangen i vår tid svälter!

87 PÄÄSIÄIS JUHLASTA.

Maamiehen Ystävä n:o 14 6. IV 1844

10

Kyllähän usiampi Kristitty toki tietänee, että me vietämme Pääsiäis juhlaa, muistaaksemme Jesuksen meidän Vapahtajamme voitollista ylösnousemista kuolleista. Aina Apostolein ajasta asti on tätä juhlaa pidetty sangen suuressa arvossa koko Kristikunnassa, ja pidetään viellä nytkin suurimmien juhlien luvussa.

20

Raamatusta näemme, jo Vanhan Testamentin aikaan saman nimisen juhlan olleen tavallisen Juudalaisten tykönä, ja että Jesuskin, näkyväisellä muodolla vaeltain maan päällä, sitä vietti, ja viimmen ylösnousemisellansa pyhitti. Mutta ei Juudalaisilla ollut sama aine Pääsiäistä pitämään, kuin meillä Kristityillä on. Heille oli muka tämä juhla määrätty pidettäväksi heidän pelastuksensa muistoksi Egyptin orjuudesta ja vietettäväksi seuraavaisella tavalla: Juhlan aattona joka, puhdistus päiväksi mainittiin, piti perheen isännän visusti puhdistaman talonsa kaikista kuin vaan oli hapannutta, sillä semmoista ei saanut Pääsiäisenä talossa löytyä. Ensi päivänä tapettiin ja paistettuna syötiin karitsa, joka Pääsiäis lampaaksi sanottiin, ja leivottiin happamatointa leipää. Ei yksikän Juudalainen saanut syödä hapannutta leipää tänä juhlanä, jos hän tahtoi välttää, että seurakunnsta joutua hyljätäksi. Tämä happamattoman leivän syöminen piti muka muistuttaa heille

30

Israelin kansan kiuruullista poislähtöä Egyptistä, joka oli niin äkillinen, ettei leipääkän ennätetty hapattaa, vaan piti taikinana evääksi ottaa. Seihtemän päivää peräsilleen pitivät Juudalaiset Pääsiäistänsä, jota he kutsuivat happamattoman leivän juhlaaksi, koska koko juhlanä tämmöistä leipää syötiin.

Niinkuin Allakastakin näkyy, pidetään Kristityin Pääsiäinen silloin kuin ensi kerran täysi kuu tulee kevät päiväntasauksen jälkeen. Tämä Pääsiäinen on Kristityillä niin suuressa arvossa, että koko vuoden *liikkuvaiset* juhlat ja pyhä päivät asetellaan paikoillensa sen jälkeen. Sitä myöten kuin Pääsiäinen on aikasemmin eli myöhempänä, joutuivat myös usiammat meidän pyhä- ja juhla-päivämme. Liikkuvaiset pyhät, joita näin muutellaan Pääsiäisen mukaan ovat, kaikki muut, paitsi nämät seuraavaiset: *Uuden vuoden päivä*, joka pidetään aina 1 päivänä Tammi kuuta, *Loppiainen*, 6 päivänä samassa kuussa, *Kynttilän päivä*, 2 päivä Helmikuussa, jos sattuu Sunnuntai olemaan silloin, mutta muutoin vietetään sitä ensimmäisenä Sunnuntaina sen päivän jälkeen, *Johannuspäivä* 24 päivä Heinäkuussa, *Mikkelinpäivä* 29 päivä Loka-kuuta, jos Sunnuntain päälle sattuu, jos ei, niin pidetään ensi sunnuntaina siitä eteenpäin, *Pyhän Miesten päivä*, 1 päivä Marraskuuta, samalla välipuheella kuin Mikkelikin, ja *Joulupäivä*, jota aina vietetään

50

25 päivänä Joulukuussa. Nämät kaikki kutsutaan liikkumattomiksi, koska heitä ei muutella Pääsiäisen mukaan. Vaan vieläpä meillä on siüttekin yksi juhla päivä, jolla on oma määrätty päivänsä, ja tämä on *Marian Etsikko*, joka on pidettävä 25 päivänä Maaliskuussa. Mutta jonkun kerran tämä juhla kuitenkin muuttaa paikkansa Pääsiäisen tähden. Jos muka Marian Etsikon päivä sattusi samalle viikolle kuin